Wittena nimelises kohas) said lüüa. S. a. sügisel siirdus S. umbes 3000 mehega Lewenhaupti juurde. Siit peale ei ole tema nimi meie maa kaitsega eriti mitte seotud. Kuivõrt põhjendatud on S.-i vastu allikais tõstetud süüdistused Liivimaa kaitse halva organiseerimise kohta, jääb lahtiseks. Mainitagu veel, et kindr.-kub. A. J. de la Gardie (vt.) lahkumise järel S. a.-st 1704 oli nähtavasti Eestimaa asekuberneriks, täites tegelikult ka kindralkuberneri kohuseid. Hiljemini võttis S. osa Poltaava lahingust, kus vangi sattus; ta läks a. 1712 üle Vene teenistusse, tõusis a. 1714 kindral-leitnandiks ja salanõunikuks, sai mõisasid Kuramaal ja suri Moskvas dets. 1739.

A. Lewenhaupt, Karl XII:s officerare II (1921); Sv. Biogr. Lex. N.F. IX (1883); Русск. Архивъ 1869, lk. 1755 j. (Д. Полѣновъ); Kelch, Liefl. Hist. Continuation (1875); G. v. Adlerfeld, *Histoire militaire de Charles XII* . . . (1740, ka saksak. tõlkes); J. Nordberg, Kon. Carl den XII:s historia I—II (1740, ka saksak. tõlkes); Nord. Familjeb. XIV; F. F. Carlson, Sveriges historia under konungarne af Pfalziska huset VI—VII (1881-85); O. Sjögren, Försvarskriget i Lifland 1701 och 1702 (1884); *idem*, W. A. v. Schlippenbachs liflandska här (Sv. Hist. Tidskr., 1896); Fr. Bienemann *jun*., Die Katastrophe d. Stadt Dorpat währ. d. Nord. Krieges (1902); S. E. Bring, Karl XII (1918); A. Munthe, Karl XII och den ryska sjömakten (1924); Ajalool. Ajakiri 1922, lk. 66 j.; T. Christiani Die Schlacht von Hummelshof . . . (Walkscher Anzeiger 1902, nr. 26). *H. S.*

SCHMIDT, August Heinrich, superintendent, keeleuurija, sünd. 9. VII 1760 Valjalas kirikuõpetaja pojana, õppis aa. 1781—82 Jeena ülikoolis usuteadust, sai a. 1783. Valjala kir. abiõpetajaks, 1808 õpetajaks ja 1814 Saaremaa superintendendiks; surn. 21. VI 1841 Valjalas. Temalt ilmusid Rosenplänteri Beiträge'des eesti keele kohta: »Ueber den Genitiv u. Accusativ« (II, 78), »Vierter Beitrag zu Hupels ehstn. Wörterbuche . . .« (II, 99—106), »Sprach- u. andere Bemerkungen . . .« (IV, 124—29) j.m. Ka ilmus temalt tõlge »Terwisse Katekismusse Ramat, . . .« (Tallinna, 1816, 147 lk.).

Valjala kirikuarhiivist saadud andmed; Recke-Napiersky IV, Beise II. *A. S-te.*

SCHMIDT, Friedrich August Heinrich, eelmise poeg, kirikuõpetaja ja keeleuurija, sünd. 23. XI 1785 Valjalas, õppis 1804—06 Tartu ülikoolis ja sai 1808 Anseküla kirikuõpetajaks; surn. 13. V 1841 Ansekülas. Temalt ilmusid Rosenplänteri Beiträge'des »Synonyme« (III, 122—24), »Sprach- u. andere Bemerkungen . . .« (IV, 131—33), »Etwas über den Compass der Ehsten« (X, 96).

Anseküla kirikuarhiivist saadud andmed; *Alb. acad.* 122; Recke-Napiersky IV, Beise II. *A. S-te.*

SCHMIDT, Hans Diedrich, tulundustegelane, sünd. 21. II 1714 ukj. Neustadtis Schleswig-Holsteinis, tuli a. 1728 Pärnu, kus asus a. 1729 Bohnsack'i kaubamaja õpilasena ametisse ja asutas a. 1741 oma kaubamaja, mis kuni käesoleva ajani (1928) on püsinud tema perekonna järglaste omandusena. S., kes hiljemini toimis ka Pärnu bürgermeistrina, suri 15. I 1788 Pärnus. — Kauplemisaineiks olid S.-l peamiselt sool, kala, väetusained, veinid ja õlid, väljaveo alal linaseeme, vili ja lina. Kaubamajaga ühenduses ehitati a. 1745 sae- ja hiljemini jahuveski; 1887. a. laiendas kaubamaja oma tegevuse laevanduse alale, luues korrapärase laevaühenduse Pärnu ja Riia vahel. Enne ilmasõda olid kaubamajal osakonnad Pihkvas, Ostrovis ja Riias. Praegu omab kaubamaja rea ettevõtteid metsamaterjali ümbertöötamiseks, seemnepuhastuse-jaama, värnitsa- ja värvidevabriku ja pidas kuni a.-ni 1921, mil laevad üle anti Pärnu aktsiaühingule, mõnel liinil laevaühendust. *J. M.*

SCHMIDT, Johann, Vabadussõjategelane, sünd. 29. IX 1885 Tartumaal Kaarepere v., õppis Eesti Aleksandri koolis Põltsamaal ja Tallinnas õpetajatekursustel, teotses mitmes kohas rahvakooliõpetajana, mobiliseeriti suvel 1914 ilmasõja puhkemisel Vene sõjaväkke ja saadeti rindele, lõpetas 1915. a. Peterburis lipnikkudekooli ja teenis ohvitserina Vene väeosades. Nov. 1917 tuli ta staabikaptenina 3. Eesti jalav. polgu pataljoniülemaks, ülendati märtsis 1918 kapteniks ja lahkus selle järel teenistusest Eesti väeosade deformeerimise puhul saksa okupatsioonivõimude poolt. Nov. 1918 ilmus S. tagasi teenistusse, määrati 3. jalav. polgu pataljoniülemaks, veebr. 1919 sama polgu ülemaks ja võttis oma polguga osa lahinguist Võru, Tartu, Viljandi ja Valga rindel. Mais s. a. 9. polgu ülemaks nimetatuna võttis ta osa lahinguist landesväärі vastu ja saadeti juulis s. a. Viru rindele, kus ta Narva kaitsmisel osutas suurt vaprust, saades raskesti haavata. — Nov. 1919 ülendati ta alam-polkovnikuks (kolonel-leitnandiks), nimetati märtsis 1924 sõjaministri vanemaks käskudetäitjaks ohvitseriks ja lahkus 1926. a. lõpul tegevast teenistusest.

Sõjaministeeriumist j. m. saadud andmed. *T.*

SCHMIDT, Oswald, õigusteadlane, sünd. 19. I 1823 Muhu saarel superintendent